

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
m.klimatenheten@regeringskansliet.se
diarienummer M2021/00830

Synpunkter på SOU 2021:21 – En klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden

Utredningen lämnar ett antal förslag som har det gemensamt att de syftar till att Sverige via nationell lagstiftning ska kunna ställa krav om utsläppsminskningar vid verksamheter som omfattas av EUs utsläppshandel som går längre än vad som är motiverat utifrån EU-lagstiftningen.

Regeringen bör avvisa dessa förslag. Huvudskälen är följande:

- Förslagen kan visserligen leda till lägre utsläpp av växthusgaser från svenskt territorium, men de kommer inte att leda till att de samlade utsläppen inom EU eller globalt minskar ytterligare.
- De kommer att i onödan driva upp kostnaderna för att begränsa den samlade klimatpåverkan, främst i Sverige, men även totalt inom unionen.
- De kommer att försvaga Sveriges möjligheter att driva på klimatarbetet inom EU.
- De riskerar att ge ökad legitimitet åt krav från andra, mindre ambitiösa medlemsstater om undantag från den EU-gemensamma lagstiftningen, inte bara på klimatområdet.

De svenska klimatmålen är inte påtagligt kraftfullare än EUs – det saknas motiv för en "åternationalisering" av klimatpolitiken

I betänkandet ger utredningen följande bild av de politiska förutsättningarna för sina förslag: *"Utredningen bedömer att det är osannolikt att EU åtminstone på kort eller medellång sikt kommer att anta lika eller mer ambitiösa klimatmål än Sverige. Utgångspunkten för det svenska klimatarbetet bör därför vara att Sverige kommer att ha skarpare klimatmål än EU."*(s 123)

14 juli 2021 presenterade EU-kommissionen ett lagstiftningspaket – Fit for 55 – som avsevärt skärper unionens klimatlagstiftning. Lagförslagen innebär inte i sig några nya mål för EU, utan återspeglar i huvudsak enbart den skärpning av EUs klimatpolitik som unionens nya klimatlag innebär.

Den som plockar fram förstoringsglaset kan hävda att EUs nya klimatlag och "Fit for 55" i vissa avseenden inte är lika kraftfullt som den svenska klimatlagen och det svenska klimatpolitiska ramverket. Med EUs nya klimatlag på plats och efter att EU-lagstiftningen uppdaterats i linje med klimatlagen, går det dock, menar jag, inte att seriöst hävda att de svenska klimatmålen är påtagligt "skarpare" än EUs. I vissa avseenden är Sverige tvärtom definitivt på efterkälken, det gäller t.ex. avsaknaden av ett nationellt mål för att stärka kolsänkan inom den s.k. LULUCF-sektorn.

Det är det klimatpolitiska ramverket som behöver ses över, inte miljöbalken

Underlaget till det klimatpolitiska ramverket togs i huvudsak fram under 2015 och början av 2016. När Miljömålsberedningens betänkande överlämnades till regeringen i mars 2016 hade det inte gått mer än tre månader sedan världens länder vid klimatkonferensen i Paris i december 2015 – till mångas häpnad – enats om tuffa globala klimatmål.

Det fanns i det läget ett behov för Sverige att ytterligare driva på utvecklingen, t.ex. genom det klimatpolitiska ramverket.

Sverige lyckades. Fem år efter att Miljömålsberedningens betänkande om ett klimatpolitiskt ramverk, fyra år efter riksdagens beslut om ramverket, är EU ifatt, i vissa avseenden förbi.

Ett exempel är kommissionens förslag till ändringar av direktivet om utsläppshandel, som i princip innebär ett förbud mot utsläpp av icke-biogena växthusgaser från verksamheter inom utsläppshandeln 2040, för vägtransporter och uppvärmningsändamål några år senare. Det är definitivt "skarpare" än det svenska ramverket.

I det svenska ramverket betraktas minskade läckage av växthusgaser och en förstärkning av de naturliga kolkällorna som "*kompletterande åtgärder*". I EU ingår satsningar på att öka de naturliga kolkällorna som en integrerad del av klimatpolitiken med förslag om fastställda, nationella mål för 2030.

Förslagen kan minska de icke-biogena växthusgasutsläppen från svenskt territorium, men driver upp kostnaderna utan att de totala utsläppen blir lägre

Utredningens förslag kan leda till att de icke-biogena utsläppen från svenskt territorium under en övergångstid (10-15 år) kan bli lägre än vad som följer av den europeiska klimatlagstiftningen. Denna effekt är dock temporär – EUs klimatlag innebär att nettoutsläppen inom unionen måste upphöra senast 2050. Att globalt gå före på klimatområdet – det gäller såväl för Sverige som för EU som helhet – innebär oundvikligen en risk för att både produktion, investeringar och utsläpp kommer att öka någon annanstans. Till ingen nytta för jordens klimat skulle den föreslagna nationella lagstiftningen, om den beslutas, att förstärka dessa risker. Det kommer i onödan att drabba inte bara svensk ekonomi utan dessutom i onödan driva upp kostnaderna för den europeiska klimatpolitiken, vilket i sin tur rimligen i onödan ökar svårigheterna att politiskt lotsa igenom kraftfulla reformer.

Sveriges möjligheter att påverka försvagas samtidigt som andra länders krav om undantag ges legitimitet

Om Sverige väljer att stifta nationella lagar som pressar ned de territoriella utsläppen på ett sätt som inte ger några effekter på unionsnivå, kommer detta att signalera till andra aktörer att Sverige prioriterar den svenska utsläppsstatistiken framför ett samordnat agerande inom EU. Konsekvensen blir rimligen att Sveriges position vid förhandlingsborden skulle försvagas, att vi får sämre möjligheter att driva på EU-arbetet, vilket naturligtvis vore oerhört allvarligt.

Man måste dessutom utgå från att en svensk "*åternationalisering*" av klimatpolitiken enligt den modell utredaren föreslår, skulle göra det omöjligt för Sverige att på någon typ av principiell grund motsätta sig att andra medlemsstater ges undantag "*åt andra hållet*", dvs. på motsvarande sätt kräver en "*åternationalisering*", syftande till att undkomma en allt striktare europeisk klimatlagstiftning. Detta kopplar i sin tur till möjligheterna för unionen att hantera den typ av problem som uppstått efter den polska författningsdomstolens beslut att polsk lagstiftning ska gälla framför europeisk.

Sammanfattningsvis är det betydligt mera angeläget att regeringen och riksdagen lägger kraft på att förklara, försvara och skärpa den unionsövergripande klimatlagstiftningen, än på att de facto trixa fram undantag vars klimatnytta på sin höjd kan bestå av kosmetiska förbättringar av den nationella utsläppsstatistiken.

Magnus Nilsson, miljökonsult, forskare, klimatpolitisk analytiker

Magnus Nilsson Produktion